

Sygnatura akt XII C 841/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 25 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

Protokolant: p.o. stażysty Justyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2017 r. w Poznaniu na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. /KRS: (...)

przeciwko W. S. (1) /PESEL: (...)/, A. S. /PESEL: (...)/

o zapłatę

I. uchyla w całości nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany dnia 12 lutego 2016 r. przez Sąd Okręgowy w P. w sprawie XII Nc 40/16;

II. zasądza od pozwanych, solidarnie, na rzecz powoda kwotę 143.460 zł (sto czterdzieści trzy tysiące czterysta sześćdziesiąt złotych) zastrzegając pozwanym prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności do: nieruchomości o powierzchni 2,3678 ha, położonej w miejscowości S., zapisanej w księdze wieczystej KW (...) oraz nieruchomości o powierzchni 9,1400 ha położonej w miejscowości G., zapisanej w księdze wieczystej KW (...);

III. w pozostałej części powództwo oddala;

IV. oddala wniosek o nadanie wyrokowi klauzuli wykonalności;

V. koszty postępowania poniesione przez strony rozdziela stosunkowo obciążając nimi pozwanych w 63 %, a powoda w 37 % i z tego tytułu:

1. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 2844 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu oraz kwotę 9 082,71 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

2. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w P. kwotę 1354,76 zł tytułem części opłaty od zarzutów;

3. w pozostałym zakresie kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

4. zasądza od powoda na rzecz pozwanych kwotę 5 334,29 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

/-/ SSO Maria Prusinowska

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 lutego 2016 r. powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. domagał się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zobowiązania pozwanych W. S. (1) i A. S., aby zapłacili powodowi solidarnie kwotę 227.496,80 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 grudnia 2015 r. i kosztami procesu w terminie 14 dni od otrzymania nakazu zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że jest posiadaczem weksla własnego in blanco wystawionego przez pozwanych na rzecz Banku Spółdzielczego P. M. - S. w S., na zabezpieczenie Umowy nr (...) o kredyt obrotowy, jaką pozwani zawarli z Bankiem w dniu 27 lutego 2004 r. Zgodnie z deklaracją wekslową pozwani upoważnili remitenta do wypełnienia weksla w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie kredytu, odsetek, prowizji i kosztów wynikających z Umowy. Pismem z dnia 14 lutego 2012 r. Bank wypowiedział Umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Pozwani odebrali pismo w dniu 17 lutego 2012 r. W dniu 12 października 2015 r. powód nabył od Banku wierzytelność wynikającą z Umowy, która wynosiła wówczas 225.075,66 zł. Składały się na nią następujące należności: 1) należność główna (kapitał) – 143.460 zł, 2) odsetki naliczone przez Bank do dnia 12 października 2015 r. – 79.662,06 zł, 3) koszty i prowizje naliczone przez Bank – 1.953,60 zł. Wraz z wierzytelnością przeszły na rzecz powoda zabezpieczenia Umowy, w szczególności weksel wystawiony przez pozwanych. Weksel wypełniony został na kwotę 227.496,80 zł, na którą składają się kwoty: 1) 225.075,66 zł – wierzytelność nabyta przez powoda od Banku, 2) 2.421,14 zł – odsetki ustawowe liczone od kwoty 143.460,00 zł od dnia 13 października 2015 r. do dnia 28 grudnia 2015 r. Termin zapłaty weksla oznaczony został na dzień 28 grudnia 2015 r. Powód wezwał pozwanych do zapłaty pismem z dnia 15 grudnia 2015 r. – jednakże do dnia złożenia pozwu weksel nie został wykupiony przez pozwanych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym dnia 12 lutego 2016 r., sygn. akt XII Nc 40/16 Sąd Okręgowy w P. orzekł, by pozwani zapłacili kwotę 227.496,80 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.844 zł tytułem zwrotu opłaty od pozwu w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieśli w tym terminie zarzuty.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani wnieśli o uchylenie nakazu zapłaty, oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu nakazowi zapłaty skarżący zarzucili brak prawidłowego wskazania i wykazania wysokości oraz podstaw kalkulacji roszczenia wekslowego wynikającego ze stosunku podstawowego, brak wymagalności całości roszczenia w związku z nieprawidłowym doręczeniem wypowiedzenia umowy kredytowej, wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją, polegające na jego wypełnieniu wbrew treści upoważnienia – nieprawidłowa wysokość odsetek w związku z konsekwencjami wynikającymi z pkt 2, przedawnienie roszczenia ze stosunku podstawowego (w przypadku uznania wypowiedzenia przez Sąd za prawnie skuteczne), wypełnienie weksla niezgodnie z deklaracją – wypełnienie go przez powoda podczas gdy weksel mógł być wypełniony tylko przez bank oraz polegające na wpisaniu w miejsce remitenta powoda, podczas gdy zgodnie z treścią deklaracji wekslowej okoliczność ta nie została pozostawiona do swobodnego uznania wierzyciela.

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2016 r. Sąd uwzględniając na podstawie art. 395 § 2 k.p.c. zażalenie powoda na koszty postępowania w wydanym nakazie zapłaty zasądził od pozwanych na rzecz powoda kwotę 2.844 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu oraz kwotę 10.817 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego powoda.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2016 r. Sąd zwolnił pozwanych od opłaty od zarzutów od ww. nakazu zapłaty w całości, oddalając wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie.

Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2017 r. Sąd wstrzymał wykonanie ww. nakazu zapłaty i ograniczył jego wykonanie w ten sposób, że nie może on być wykonywany jako tytuł zabezpieczający do czasu prawomocnego rozpoznania zarzutów od nakazu zapłaty.

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Pozwani w dniu 27 lutego 2004 r. wystawili weksel własny in blanco (dalej (...))i wręczyli go Bankowi Spółdzielczemu P. M. – S. w S. (dalej Bank). Weksel wystawiony został na zabezpieczenie Umowy nr (...) o kredyt obrotowy, którą pozwani zawarli z Bankiem w dniu 27 lutego 2004 r. (dalej (...)) na mocy której Bank udzielił pozwany kredyt obrotowy na finansowanie budowy budynku garażowego w kwocie 250.000 zł.

Bezsporne, dowód: weksel z dnia 27.02.2004 r. (k. 3 8), umowa nr (...) o kredyt obrotowy z dnia 27.02.2004 r. wraz z aneksami (k. 242-252)

Zgodnie z deklaracją wekslową pozwani upoważnili Bank do wypełnienia w każdym czasie, na sumę odpowiadającą kwocie wykorzystanego przez pozwanych kredytu wraz z odsetkami, prowizją i kosztami, w przypadku niedotrzymania umownego terminu spłaty kredytu oraz we wszystkich tych przypadkach, gdy służy Bankowi prawo ściągnięcia wierzytelności przed nadejściem terminu płatności. Bank miał prawo opatrzyć Weksel datą płatności według swego uznania, zawiadamiając pozwanych o tym listem poleconym.

D owód: deklaracja wekslowa z dnia 27.02.2004 r. (k.15)

Pismem z dnia 14 lutego 2012 r. Bank wypowiedział Umowę z zachowaniem 30 – dniowego okresu wypowiedzenia. Pozwani odebrali pismo w dniu 17 lutego 2012 r.

Dowód: wypowiedzenie umowy kredytowej z dnia 14.02.2012 r. (k.16 -17) wraz z dowodem doręczenia (k.18-19)

Wypowiedzenia umów bankowych o kredyt zawartych pomiędzy Bankiem a pozwanymi o numerach: (...), (...), (...), (...), (...) były kierowane każdorazowo na adres zamieszkania pozwanych przy os. generała W. S. (2) 17/1, (...)-(...) S. i odbierane przez pracownika pozwanych – kuzyna P. P..

Dowód: wypowiedzenia umów kredytowych wraz z dowodami doręczeń (k. 263-279)

W dniu 6 kwietnia 2012 r. Bank wystawił przeciwko pozwanym Bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) (dalej (...)) z tytułu zobowiązania pozwanych wynikającego z Umowy, opatrzony w dniu 16 maja 2012 r. klauzulą wykonalności przez Sąd Rejonowy w S.w sprawie I Co 1263/12.

Bezsporne, dowód: bankowy tytuł egzekucyjny z dnia 6.04.2012 r. (k.280-281), postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 16.05.2012 r. (k.282)

Na podstawie umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 12 października 2015 r. powód nabył od Banku wynikającą z Umowy wierzytelność Banku względem pozwanych.

Bezsporne, dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 12.10.2015 r. (k. 20-29)

Pismami z dnia 15 grudnia 2015 r. powód wezwał pozwanych do wykupu Weksla w terminie do dnia 28 grudnia 2015 r. Wezwanie to zostało doręczone pozwanym dnia 17 grudnia 2015 r.

Bezsporne, dowód: wezwanie do wykupu weksli wraz z dowodem doręczenia (k.30-37)

Wierzytelności wynikające z Umowy zostały zabezpieczone hipotecznie – hipoteką zwykłą na kwotę 250.000 zł, kaucyjną do kwoty 209.000 zł oraz umowną na kwotę 2.385.000 zł, na nieruchomościach stanowiących własność pozwanych, dla których Sąd Rejonowy w Szamotułach prowadzi księgi wieczyste nr (...). Jako wierzyciel hipoteczny został wpisany powód.

Bezsporne, dowód: odpis z księgi wieczystej nr (...) (k.253-259), odpis z księgi wieczystej nr (...) (k. 260-264)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach sprawy których wiarygodność ani moc dowodowa nie były kwestionowane przez strony. Sąd także nie znalazł podstaw aby to czynić z urzędu. Sąd dał wiarę przedłożonym uwierzytelnionym odpisom dokumentów albowiem ich prawdziwość i autentyczność nie wzbudziła zastrzeżeń Sądu, a także w toku procesu nie została zakwestionowana przez strony. Jeśli chodzi o kserokopie dokumentów to żadna ze stron nie kwestionowała, że odzwierciedlają one treść oryginałów.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły także zeznania stron z ograniczeniem do strony pozwanej, które Sąd opatrzył przymiotem wiarygodności jedynie w zakresie w jakim były zgodne z pozostałym zgromadzonym materiałem

dowodowym. Sąd uznał, że pozwani jako bezpośrednio zainteresowani wynikiem postępowania mogli zeznawać w sposób dla siebie korzystny, taka sytuacja zaś miała miejsce w szczególności w zakresie w jakim pozwani zaprzeczyli iż uzyskali wiadomość o wypowiedzeniu Umowy przez Bank. Twierdzenia te stoją bowiem w oczywistej sprzeczności z dokumentami świadczącymi o tym, że adres zamieszkania pozwanych wskazany na potwierdzeniach odbioru był właściwym adresem na który należało dokonywać doręczeń, podanym i zasadniczo stosowanym przez samych pozwanych, zaś osoba odbierająca korespondencję – P. P. była osobą do tego upoważnioną jako ich pracownik i krewny.

Sąd oddalił wniosek o przesłuchanie świadka P. P.. Okoliczności na które świadek został powołany, czyli kwestia skuteczności doręczenia pozwanym wypowiedzenia Umowy i zapoznania się z tym wypowiedzeniem została już w sposób dostateczny wykazana przedłożonymi w sprawie potwierdzeniami odbioru korespondencji pocztowej wraz z umieszczonymi tam adnotacjami. Ze względu na treść potwierdzeń odbioru, pokrewieństwo i powinowactwo (kuzyn) P. P. z pozwanymi i stałą współpracę z nimi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej doręczenie pozwanym wypowiedzenia Umowy było prawidłowe, co warunkowało następnie wymagalność roszczenia powoda dochodzonego pozvem.

Co się tyczy wyliczenia sumy wekslowej to stwierdzić trzeba, że pozwani nie podjęli żadnej polemiki w zakresie prawidłowości wyliczenia wskazanego przez powoda. Zważyć należy, że zgodnie z regułą rozkładu ciężaru dowodu opisaną w art. 6 k.c. powód winien w niniejszym procesie wykazać istnienie zobowiązania, a pozwani fakt jego wykonania. Okoliczność, że poprzednika prawnego powoda z pozwanymi łączyła umowa kredytu obrotowego jest bezsporna. Pewna jest też wysokość środków udostępnionych pozwanemu przez Bank. Dodać do tego należy, iż wysokość zobowiązania pozwanych na datę wypowiedzenia umowy wynikała z bankowego tytułu egzekucyjnego, któremu Sąd nadał klauzulę wykonalności, nadając mu tym samym moc dokumentu urzędowego. Na podstawie tego dokumentu toczyło się postępowanie egzekucyjne, na zakończenie którego komornik wyliczył pozostałą do zapłaty należność. Wreszcie w odpowiedzi na zarzuty powód przedstawił wyliczenie sumy wekslowej. W tym stanie rzeczy, jeśli pozwani twierdzą, że ich zobowiązanie z tytułu należności głównej i odsetek jest niższe niż to wynika z twierdzeń strony powodowej to powinni przedłożyć dowody na okoliczność wykonania zobowiązania, czego nie uczynili. Mało tego nie sformułowali nawet w tym zakresie twierdzeń.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo okazało się jedynie częściowo zasadne.

Sąd wydał nakaz zapłaty przeciwko zobowiązanym z weksla, należycie wypełnionego, którego prawdziwość i treść nie nasuwały wątpliwości. Pozwani w ustawowym terminie wnieśli zarzuty od powyższego nakazu, wnosząc o oddalenie powództwa w całości.

Powód dochodził roszczenia z weksla, który zabezpieczał wierzytelność z tytułu umowy kredytu. Wypełniony przez powoda weksel spełniał wszystkie wymagania dotyczące formy i treści, przewidziane w ustawie z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282 dalej jako „Prawo wekslowe”). Niezupełny w chwili wystawienia, weksel mógł zostać wypełniony później, co wynika z art. 10 przywołanej ustawy.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani zakwestionowali natomiast po pierwsze, uprawnienie do wypełnienia weksla przez powoda – jako indosatariusza – uznając, że ze względu na treść deklaracji wekslowej takie uprawnienie mu nie przysługiwało. Wbrew temu stanowisku wskazać należy, że jak zostało już przesądzone postanowieniem Sądu Apelacyjnego w P. z dnia 26 września 2016 r. (sygn. akt I ACz 1839/16) wydanym w analogicznej sprawie XII C 2184/16 toczącej się przed tutejszym Sądem, pomiędzy tymi samymi stronami, dopiero wyraźne zastrzeżenie obowiązku wypełnienia weksla przez pierwszego wekslobiorcę pozbawiało by prawidłowości takie wypełnienie (por. wyrok SN z dnia 25.11.2010 r., I CSK 387/10), a co za tym idzie mogło by przemawiać za wstrzymaniem wykonalności weksla. W deklaracji wekslowej nie zawarto zastrzeżenia, że żaden inny podmiot (indosant), w przypadku przeniesienia weksla, nie będzie takim uprawnieniem dysponował. Okoliczność wpisania w treści weksla jako wystawcy spółki (...) sp. z o.o. zamiast Banku Spółdzielczego, w świetle zawartej umowy przelewu wierzytelności, postanowień deklaracji wekslowej

(k.15) oraz treści art. 14 pkt 1 ustawy Prawo wekslowe, nie może być postrzegana jako powodująca nieprawidłowość wypełnienia weksla. Tak więc uznać należy, że powód był w pełni uprawniony do wypełnienia weksla na sumę zadłużenia wynikającego z Umowy wraz z odsetkami.

Jeśli chodzi o zarzut niewykazania przez powoda wysokości wierzytelności to przypomnieć należy, że udowodnienie, iż zadłużenie kredytobiorcy było niższe spoczywa na pozwanych. Wierzyciel ma obowiązek podać, z jakiego dokładnie tytułu domaga się zapłaty, i przedstawić stosowne wyliczenie – bez tego bowiem dłużnik wekslowy nie jest w stanie wykazać zgodności sumy wekslowej z porozumieniem (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 2 marca 2005 r., I ACa 1413/04; wyrok Sądu Apelacyjnego w K.z dnia 29 sierpnia 2007 r., I ACa 442/07). W niniejszej sprawie powód takie wyliczenie przedłożył, a pozwani w żaden sposób nie podważyli prawidłowości tego wyliczenia. Jeśli pozwani kwestionowali wysokość swego zobowiązania, to powinni przedstawić możliwie szczegółowe własne wyliczenia, z których wynikałoby, jakie według nich było łączne zadłużenie pozwanych wobec powoda. Nadto negując prawidłowość oszacowania ich zobowiązania winni przedłożyć dokumenty wskazujące na poszczególne wpłaty z tytułu zadłużenia oraz terminy ich dokonania, co pozwoliłoby zweryfikowanie wyliczeń powoda. Proste stwierdzenie, że powód nie wykazał wysokości dochodzonej sumy jest w tym zakresie niewystarczające.

Odnosząc się do kwestii wymagalności wierzytelności zabezpieczonej Wekslem, nie ulega wątpliwości, że stała się ona wymagalna już w dacie 19 marca 2012 r. Wypowiedzenie Umowy zostało dostarczone na adres zamieszkania pozwanych, będący jednocześnie adresem, pod którym prowadzą oni działalność gospodarczą w dniu 17 lutego 2012 r. (ul. (...), (...)-(…) S.). Korespondencja została odebrana przez ich pracownika P. P., który wedle adnotacji, jest również kuzynem pozwanych (k. 17). Ponadto, pozwani na wszystkich dokumentach złożonych w sprawie (w szczególności na Umowie, umowie poręczenia z dnia 22 lipca 2009 r. oraz na deklaracji wekslowej) wskazywali ww. adres jako właściwy do dokonywania doręczeń. Z uwagi na powyższe, również w ocenie Sądu Okręgowego należy uznać, że doręczenie wypowiedzenia Umowy P. P. stworzyło pozwanym możliwość zapoznania się z treścią tego dokumentu. W tym zakresie, Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 21 października 2015 r. (sygn. akt I ACa 513/15), w którym wyłuszczono, że prawidłowe skierowanie oświadczenia polega na wysłaniu go na adres zamieszkania osoby fizycznej lub adres siedziby rejestrowej osoby prawnej. Niemożność doręczenia pod którymkolwiek z adresów, pod którym według wszelkiego prawdopodobieństwa powinien być możliwy kontakt z adresatem, obciąża tego ostatniego. Stosownie do treści art. 61 § 1 k.c. w świetle zgromadzonego materiału dowodowego, nie sposób zatem zakładać, że oświadczenie Banku o wypowiedzeniu Umowy nie doszło do wiadomości pozwanych. To zaś wyklucza uznanie, że roszczenie z tytułu Umowy nie stało się wymagalne po upływie okresu wypowiedzenia, co nastąpiło dnia 19 marca 2012 r.

Wraz z wymagalnością roszczenia rozpoczęciu uległ bieg terminu przedawnienia roszczenia (art. 120 § 1 k.c.). Do przedawnienia roszczeń z umowy kredytu bankowego ma zastosowanie artykuł 118 k.c., co oznacza, że roszczenie Banku – poprzednika prawnego strony powodowej - jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej podlegało 3-letniemu terminowi przedawnienia (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 10.10.2003 r., II CK 113/02, wyrok Sądu Najwyższego z 30.01.2007 r., IV CSK 356/06, wyrok Sądu Najwyższego z 2.10.2008 r., II CSK 212/08). Uznając zatem wypowiedzenie umowy kredytowej za skuteczne z dniem 19 marca 2012 r. termin dochodzenia roszczeń z tytułu tej umowy upłynął dnia 19 marca 2015 r. (art. 112 k.c.).

Wpływu na moment przedawnienia nie posiada fakt wystawienia przez Bank bankowego tytułu wykonawczego w dniu 6 kwietnia 2012 r., wszczęcia postępowania klauzulowego w sprawie I Co 1262/12 przed Sądem Rejonowym w S., zakończonego postanowieniem z dnia 16 maja 2012 r. o nadaniu klauzuli wykonalności ani wszczęcia na tej podstawie postępowania egzekucyjnego.

Po pierwsze, zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem w orzecznictwie wystawienie bankowego tytułu wykonawczego nie odpowiada żadnemu z wymagań określonych w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., od których ustawodawca uzależnił wystąpienie skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia. Wystawienie takiego tytułu nie może być tym samym uznane za surogat wytoczenia powództwa, powodujący przerwę biegu przedawnienia (por. wyrok SN z dnia 30.07.2003 r. II CKN 363/01).

Zgodnie natomiast ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 29 czerwca 2016 r. (sygn. akt III CZP29/16) wydanej na kanwie analogicznego stanu faktycznego, nabywca wierzytelności nie będący bankiem nie może powoływać się na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.).

Nie ulega wątpliwości, że co do zasady zarówno złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, jak i wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie takiego tytułu wykonawczego co do zasady przerywa na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. bieg przedawnienia jako czynność przedsięwzięta bezpośrednio w celu egzekwowania roszczeń (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16.01.2004 r., III CZP 101/03, wyroki 23.11.2011 r., IV CSK 156/11, z dnia 12.01.2012 r., II CSK 203/11, z dnia 17.12.2004 r., II CK 276/04, z dnia 22.01.2008 r., V CSK 386/07, z dnia 21.05.2010 r., II CSK 614/09, z dnia 4.10.2012 r., I CSK 90/12). Rozpoczęcie na nowo biegu przedawnienia następuje bądź z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania klauzulowego, bądź z chwilą zakończenia postępowania egzekucyjnego, w tym jego umorzenia (art. 826 k.p.c.) a wyjątek stanowi umorzenie na podstawie art. 823 lub 825 pkt 1 k.p.c. albo zwrot wniosku, które niweczą materialnoprawne skutki przerwy przedawnienia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19.02.2015 r., III CZP 103/14, wyroki z dnia 10.10.2003 r., II CK 113/02, z dnia 23.01.2007 r., V CSK 386/07, z dnia 14.04.2011 r., IV CSK 439/11, z dnia 19.11.2014 r., II CSK 196/14).

W razie cesji wierzytelności na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, wszystkie właściwości, przywileje i braki, a więc ustawodawca zakłada identyczność wierzytelności cesjonariusza z wierzytelnością cedenta (art. 509 § 2 k.c.). Co do zasady, nabywca wstępuje w sytuację prawną cedenta, w tym również w zakresie przedawnienia, zbycie wierzytelności jest bowiem irrelevantne dla jego biegu.

W przypadku wierzytelności objętej bankowym tytułem wykonawczym sytuacja prawna cesjonariusza kształtuje się jednak odmiennie od sytuacji prawnej nabywcy wierzytelności objętej innym tytułem wykonawczym.

Uprawnienie do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przysługiwało jedynie bankom i tylko na ich rzecz mogła być nadana klauzula wykonalności; nadanie klauzuli na rzecz cesjonariusza nie będącego bankiem nie było dopuszczalne (uchwały SN z dnia 2.04.2004 r., III CZP 9/04, z dnia 22.02.2006 r., III CZP 129/05, z dnia 19.02.2015 r., III CZP 103/14). Cesjonariusz nie mógł kontynuować egzekucji wszczętej przez bank, bo w postępowaniu egzekucyjnym nie ma zastosowania art. 192 pkt 3 k.p.c., a więc cesjonariusz, który nie mógł się powołać na bankowy tytuł egzekucyjny, przejście uprawnień i uzyskać klauzuli wykonalności na podstawie art. 788 § 1 k.p.c., musiał ustalić istnienie roszczenia w drodze procesu sądowego, uzyskać nowy tytuł wykonawczy i dopiero na jego podstawie egzekwować roszczenie.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 listopada 2014 r., II CSK 196/14, przerwanie biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. następuje, co do zasady, tylko pomiędzy stronami postępowania, jeżeli z istoty łączącego je stosunku prawnego wynika, że są materialnie zobowiązane lub uprawnione, a więc skutek przerwania zachodzi tylko w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela.

Wniosek o wszczęcie egzekucji wywołuje zatem skutek przerwy wtedy, gdy pochodzi od wierzyciela wskazanego w tytule egzekucyjnym, na rzecz którego została wydana klauzula wykonalności; nie jest bowiem wystarczająca tożsamość wierzytelności lecz konieczna jest również identyczność osób, na rzecz których czynność ta została dokonana. Skutki prawne postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie bankowego tytułu wykonawczego związane są więc tylko z podmiotami w nim uczestniczącymi na podstawie tego tytułu w granicach podmiotowych i przedmiotowych ukształtowanych treścią klauzuli wykonalności. Nie może umknąć uwadze, że przerwa biegu przedawnienia została spowodowana czynnością banku zmierzającą do egzekwowania roszczenia, podczas gdy nabywcy nie będącemu bankiem miałyby służyć do jego dochodzenia. Nabywca wierzytelności nie będący bankiem nabywa wierzytelność w swej treści i przedmiocie tożsamą z wierzytelnością zbywającego banku, ale nie wchodzi w sytuację prawną zbywcy wywołaną przerwą biegu przedawnienia i rozpoczęciem biegu na nowo. Czynność wszczęcia postępowania egzekucyjnego przez bank wywołuje materialnoprawny skutek przerwy biegu przedawnienia jedynie w

stosunku do wierzyciela objętego bankowym tytułem wykonawczym, natomiast nabywca wierzytelności nie będący bankiem, nawet jeżeli nabycie nastąpiło po umorzeniu postępowania egzekucyjnego i rozpoczęciu biegu terminu przedawnienia w stosunku do banku na nowo, nie może się powołać na przerwę biegu przedawnienia wywołaną wszczęciem postępowania egzekucyjnego przez pierwotnego wierzyciela będącego bankiem. Wyjątkowość przywileju wystawiania bankowego tytułu egzekucyjnego prowadzi do wniosku, że skoro nie może on być podstawą egzekucji na rzecz innych osób, niż w nim wskazane za wyjątkiem następstwa prawnego po stronie wierzyciela innego banku, to również materialnoprawne skutki wszczęcia postępowania egzekucyjnego jako czynności wierzyciela - banku prowadzącej do przerwy biegu przedawnienia dotyczą wyłącznie tego wierzyciela i nie dotyczą nabywcy nie będącego bankiem.

Biorąc to pod uwagę za niezasadny i bezskuteczny należało uznać zarzut strony powodowej co do przerywania biegu przedawnienia swojego roszczenia wskutek najpierw, wszczęcia postępowania klauzulowego na podstawie Bankowego tytułu wykonawczego, a następnie wszczęcia egzekucji przez Bank.

Z treści umowy przelewu wierzytelności z dnia 12 października 2015 r. zawartej pomiędzy powodem a Bankiem wynika, że w momencie jej zawarcia, Weksel był weksem in blanco nie wypełnionym. Jego wypełnienie nastąpiło – jak wynika z dołączonego do pozwu wezwania do wykupu weksli z dnia 15 grudnia 2015 r. pomiędzy datą przelewu wierzytelności w październiku 2015 r. a doręczeniem wezwania pozwanym w grudniu 2015 r.

W związku z tym, wynika w sposób jednoznaczny, że w chwili wypełnienia Weksla roszczenie ze stosunku podstawowego było przedawnione, a co za tym idzie wypełnienie weksla przez powoda nie mogło skutkować powstaniem obowiązku wekslowego po stronie pozwanych. W tym kontekście Sąd Okręgowy podziela bowiem w całej rozciągłości stanowisko przedstawione przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r. (sygn. akt I CSK 616/09) zgodnie z którym: „treścią upoważnienia do uzupełnienia weksla in blanco wręczonego w celu zabezpieczenia roszczenia jest objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu”.

W konsekwencji, pozwani którzy złożyli podpis na wekslu in blanco - w razie uzupełnienia tego weksla niezgodnie z upoważnieniem - czyli po upływie terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu – mogą skutecznie powoływać się, że nie są zobowiązani wekslowo względem powoda (art. 10 PrWeksl).

Mając na uwadze powyższe, z uwagi na upadek podstawy do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym poprzez brak możliwości powoływania się na Weksel zgodnie z art. 485 § 2 k.p.c., nakaz zapłaty podlegał uchyleniu na podstawie art. 496 k.p.c. w całości (punkt I).

Powództwo okazało się jednak częściowo zasadne z innych przyczyn.

Zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm. dalej jako u.k.w.h.) przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Przepisu tego nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 października 2016 r. (sygn. akt I CSK 616/15) artykuł 77 u.k.w.h. ma zastosowanie bez względu na to, czy właścicielem przedmiotu hipoteki jest dłużnik osobisty, czy też osoba trzecia. W tym pierwszym przypadku - jeżeli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia - powództwo w zakresie odpowiedzialności osobistej nie będzie zasadne, natomiast w zakresie odpowiedzialności rzeczowej powinno zostać uznane za zasadne. Tym samym sąd powinien zasądzić świadczenie z ograniczeniem odpowiedzialności dłużnika do przedmiotu hipoteki (art. 319 k.p.c.), przy czym nie może zasądzić kwoty wyższej niż suma hipoteki. Inaczej mówiąc, jeżeli właściciel nieruchomości jest zarazem dłużnikiem osobistym, to wprawdzie przedawnienie nie pozbawia wierzyciela hipotecznego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości, jednakże tylko do wysokości sumy hipoteki. Analogiczne stanowisko zajęte zostało przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu i Sąd Apelacyjny w Łodzi zgodnie z którym przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką pociąga za sobą tylko skutki w sferze obligacyjnej.

Nie pozbawia natomiast wierzyciela hipotecznego uprawnienia do zaspokojenia się z nieruchomości co oznacza, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie przysługuje zarzut przedawnienia i to niezależnie od tego, czy jest też dłużnikiem osobistym, czy tylko rzeczowym. Odpowiedzialność rzeczowa jest wyłączna, dłużnik osobisty może bowiem obronić się zarzutem przedawnienia jeżeli nie jest jednocześnie dłużnikiem rzeczowym (art. 117 k.c.). Jeżeli nim jest, a dojdzie do przedawnienia i dłużnik zgłosi taki zarzut, to będzie odpowiadał tylko rzeczowo, a sąd, uwzględniając powództwo, ograniczy zgodnie z art. 319 k.p.c. jego odpowiedzialność do obciążonej nieruchomości. Przepis ten wzmacnia pozycję prawną wierzyciela hipotecznego w stosunku do właściciela obciążonej nieruchomości (zob. wyrok SA we W. z dnia 26.01.2012 r., I ACa 1374/11, wyrok SA w Ł.z dnia 10.04.2015 r., I ACa 1492/14, zob. też I. Heropolitańska, A. Drewicz – Tułodziecka, K. Hryćków – Mycka, P. Kuglarz, Ustawa o księgach wieczystych i hipotece oraz przepisy związane. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2017.).

Skoro na nieruchomości dłużników widnieje także zabezpieczenie hipoteczne, co do którego zarzut przedawnienia roszczenia ze stosunku podstawowego nie odnosi skutku, na podstawie art. 65 § 1 u.k.w.h. zasądzeniu podlegało roszczenie w zakresie zabezpieczonym hipoteką umowną maksymalnie do kwoty 143.460 zł, tj. wyłącznie w zakresie należności głównej dochodzonej pozwem, uwzględniając dyspozycję art. 319 k.p.c. – tj. z zastrzeżeniem prawa powoływania się przez pozwanych w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w M. prowadzi księgę wieczystą nr (...). Jednocześnie, zgodnie ze art. 77 zdanie drugie u.k.w.h. zasady określonej w art. 77 zdanie pierwsze u.k.w.h. tj. zasady nie naruszania uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej poprzez przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie stosuje się do roszczeń o świadczenia uboczne. Z tego też względu, uwzględnieniu nie mogło podlegać roszczenie zgłoszone w dalszym zakresie tj. o odsetki naliczone przez Bank do dnia 12 października 2015 r. – 79.662,06 zł oraz koszty i prowizje naliczone przez Bank – 1.953,60 zł. Odpowiedzialność solidarna pozwanych wynika z umowy kredytu, którą małżonkowie zawarli wspólnie.

W tym miejscu odnieść należy się do zarzutu strony pozwanej, iż w sprawie niniejszej przedmiotem rozpoznania nie może być odpowiedzialność rzeczowa pozwanych, a to z uwagi na treść art. 495 § 2 k.p.c. Stosownie do jego treści w toku postępowania nie można występować z nowymi roszczeniami obok lub zamiast pierwotnego. Jednakże w razie zmiany okoliczności powód może żądać zamiast pierwotnego przedmiotu sporu jego wartości lub innego przedmiotu, a w sprawach o świadczenia powtarzające się może nadto rozszerzyć żądanie pozwu o świadczenia za dalsze okresy.

Artykuł 495 § 2 i 4 k.p.c. zawiera szczególne ograniczenie dokonywania zmian przedmiotowych i podmiotowych w postępowaniu nakazowym. Dodatkowo sytuację komplikuje fakt, że szczególnie w przypadku, gdy podstawą wydania nakazu zapłaty ma być weksel, zakres okoliczności faktycznych, jakie mogą być wskazane na uzasadnienie żądania pozwu, na ogół wyznaczony jest rodzajem dokumentu, z którego powód chce skorzystać. Co do możliwości dokonywania przekształceń przedmiotowych w postępowaniu nakazowym to Sąd Najwyższy już w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66 wyjaśnił, że w postępowaniu nakazowym jest dopuszczalne powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony dokument uzasadniający wszczęcie postępowania nakazowego, podkreślając, że dotyczy to roszczeń opartych nie tylko na wekslu, lecz także na innych dokumentach, o których mowa w art. 485. Natomiast w uchwale połączonych Izb Cywilnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 1972 r., III PZP 17/70, Sąd Najwyższy wskazał, że w postępowaniu nakazowym niedopuszczalne jest rozszerzenie powództwa ani przekształcenia podmiotowe, ani też zmiana jego podstawy; jeżeli jednak nakaz zapłaty wydano na podstawie weksla gwarancyjnego, to strony mogą - w granicach nakazu - powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego.

Sąd Najwyższy w powołanej uchwale wyróżnił natomiast trzy sytuacje, jakie mogą zaistnieć w związku z wekslem gwarancyjnym jako podstawą roszczenia powoda. Sytuacja pierwsza zachodzi wówczas, gdy spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego na skutek zarzutów podniesionych przez pozwanego, tzn. gdy pozwany, nie kwestionując ważności weksla, podnosi zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Sytuacja taka nie została zakwalifikowana przez Sąd Najwyższy jako zmiana podstawy powództwa. Nie polega ona bowiem na wymianie okoliczności faktycznych przytoczonych na uzasadnienie żądania pozwu, ale

na dodatkowym uzasadnieniu faktycznym i prawnym. Przypadek drugi ma miejsce wówczas, gdy powód już w pozwie (co jest dozwolone) uzasadnia roszczenie wekslem gwarancyjnym, a ponadto dodatkowo przytacza fakty i dowody uzasadniające cywilnoprawne roszczenie, zabezpieczone załączonym wekslem. Gdy w tej sytuacji ujawnią się wady weksla i okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje, sąd ma obowiązek rozpoznać żądanie oparte na drugiej, dodatkowej podstawie powództwa. Nie jest to zmiana powództwa, gdyż powód już w pozwie wskazywał obie podstawy żądania. Sytuacja trzecia zachodzi, gdy powód w pozwie powołał się jedynie na załączony weksel, a roszczenie wekslowe okaże się niezasadne z powodu wymienionych wad. Zdaniem Sądu Najwyższego wymiana okoliczności faktycznych i podstawy prawnej dochodzonego roszczenia stanowi zmianę powództwa, której dokonanie należy powodowi umożliwić ze względu na zasadę równości broni oraz z przyczyn celowościowych, a mianowicie ze względu na możliwość i tak wystąpienia przez powoda z nowym pozwem. Podobne stanowisko zajmował Sąd Najwyższy także w późniejszych orzeczeniach, np. w wyroku z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, w którym stwierdził, że po wniesieniu zarzutów wobec nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przenosi się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje.

Uwzględniając powyższe reguły stwierdzić jednoznacznie należy, że powód powołując się na zabezpieczenie roszczenia hipoteką nie naruszył cytowanego przepisu. Zważyć należy, iż powód nie dochodzi innego roszczenia zamiast pierwotnego. Już w pozwie powód powołał się na stosunek podstawowy i zabezpieczenie w postaci weksla. Po podniesieniu przez stronę pozwana zarzutu przedawnienia powód powołał się na drugie zabezpieczenie w postaci hipoteki. Powód nie zmienił okoliczności faktycznych przytoczonych na uzasadnienie żądania pozwu, ale przytoczył dodatkowe uzasadnienie faktyczne i prawne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie powoda w wyżej opisanym zakresie (punkt II) oddalając powództwo w pozostałej części (punkt III).

Z uwagi na uchylenie nakazu zapłaty, wnioski o nadanie na nakaz klauzuli wykonalności stały się bezprzedmiotowe i z tych przyczyn podlegały oddaleniu (punkt IV wyroku).

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając odpowiednio do zakresu uwzględnienia żądań stron, § 2 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804) r. oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 623) (punkt V wyroku).

SSO Maria Prusinowska

Zarządzenie/proszę:

1. Odnotować,
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda,
3. Za 14 dni lub z korespondencją.

Poznań, dnia 17 października 2017 r.

SSO Maria Prusinowska